

svojej knihe *Likvidirane na protivopoložnosti medzi umstvenija i fizičeskija truda*. Podľa jeho názoru „základným obsahom, vlastnou podstatou kultúrnej revolúcie ako nutnej hlavnej súčasti socialistických spoločenských premien je práve odstránenie protikladu medzi duševnou a fyzickou prácou“ (c. d., str. 91).

Autor poznamenáva, že na túto okolnosť sa v doterajšej literatúre buď zabúdalo, alebo sa podceňovala. O kultúrnej revolúcii sa najčastejšie hovorí ako o rozširovaní siete škôl, ako o zvyšovaní kultúrnej úrovne pracujúcich, t. j. z hľadiska kvantitatívnych ukazovateľov. Tým sa však zatlačia do pozadia základný fakt, že totiž nevyhnutným predpokladom akýchkoľvek kvantitatívnych zmien musí byť kvalitatívna zmena v charaktere triednych funkcií duševnej práce. Má to tiež ten následok, že sa kultúrna revolúcia nechápe ako zásadná premena a skok, ale skôr ako mechanický proces rastu.

Zdá sa, že ide naozaj o podnetnú myšlienku a že jej hlbšie teoretické spracovanie a zdôvodnenie by mohlo obohatiť pojem kultúrnej revolúcie.

(rr)

● AKTUÁLNE PROBLÉMY SÚČASNOSTI¹

— Nesporne kladnou stránkou nového filozofického zborníka brnenskej univerzity je jeho koncentrované zameranie na najaktuálnejšie problémy filozofického myslenia, medzi ktorými stále viac do popredia vystupujú problémy etické. O „antropocentrickom“ zameraní zborníka svedčí to, že väčšina článkov sa zaoberá priamo etickou problematikou.

Úvodná časť *O vedeckém pojetí vědeckého ateismu* (J. Macháček) je venovaná otázkam ateistickej propagandy z hľadiska kultúrnej revolúcie a dôvršovania výstavby socializmu. L. Nový kritizuje Masarykovu filozofiu života (*Ke kritice Masarykovy filosofie života*), V. Blažek polemizuje s Plechanovom o materialistickom antropologizme (*Od abstrakního ke konkrétnímu člověku*) a K. Hlavoň kriticky hodnotí prácu K. Máchu a M. Marušiaka *Etika a dnešek*. V stati *Emotivní etika* (J. Macháček) sa kriticky analyzuje na

Západe veľmi rozšírená „emotívna“ etická teória.

Logickým otázkam sú venované články *K diskusi o logice* (J. Macháček) a *O předmětu dialektické a formální logiky* (J. Gabriel).

Do oblasti dejín filozofie zasahuje stať J. Cetla *K pojetí raného západoevropského pozitivismu*. Na základe najnovších výskumov sovietskej filozofie sa autor snaží odhalit špecifické črty Comtovhov pozitívizmu, ktorý donedávna bol stotožňovaný s machizmom.

V zborníku je uverejnený i referát J. Cetla, prednesený na vedeckej konferencii brnenskej filozofickej fakulty *Některé filosofické problémy umeleckého realismu*, v ktorom autor podáva podnetnú formuláciu špecifickej povahy realistického zobrazenia skutočnosti.

J. P.

● *O METÓDACH KONKRÉTNĚHO SOCIOLOGICKÉHO VÝSKUMU*. — Voprosy filozofii* priniesli pod týmže titulom zaujímavý článok, v ktorom sa známi sovietski autori M. N. Rutkevič a L. N. Kogan zaoberajú niektorými otázkami spoločenského výskumu.

Predmetom konkrétneho sociologického výskumu v zmysle poňatia autorov je predovšetkým *súčasný* život spoločnosti, jednotlivé jeho stránky. Na rozdiel od iných vied, ktoré tiež skúmajú určité stránky súčasného života spoločnosti (politická ekonómia, právo a i.), konkrétne sociologický výskum stavia si za cieľ ukázať, ako dotýčny skúmaný spoločenský jav súvisí s ostatnými stránkami spoločenského života, ako na ne vplýva, pričom sociológovia-marxisti vychádzajú zo zákonitostí vývinu spoločnosti, objavených Marxom.

S ohľadom na špecifickosť predmetu konkrétneho sociologického výskumu autori rozoberajú metodologické otázky tohto výskumu. Konštatujú, že kým marxistická sociológia a konkrétne sociologický výskum bežvyhradne vychádzajú z teoretických a metodologických princípov dialektického a historického materializmu, zatiaľ buržoázna sociológia postráda pevný teoretický základ, ba takýto základ, najmä „empirická sociológia“, úplne ignoruje. Tak sa buržoázna sociológia ocitá len pri opi-

* BAV, Sofia 1959, 220 strán.

¹ *Sborník prací Filosofické fakulty brněnské university*, roč. IX, 1960, řada filosofická, 142 strán.

* M. N. Rutkevič — L. N. Kogan, *Voprosy filozofii*, č. 3, 1961.